৺ ଗୋପୀନାଥ ଦାସଙ୍କ କୃତ

ବାରଓଷା କଥା

ବା

ବାରମାସୀ ଗୀତ

(ନୂତନ ମୁଦ୍ରଣ)

ପ୍ରକାଶକ—ଧର୍ମଗ୍ରନ୍ଥ ଷ୍ଟୋର

ପ୍ରାପ୍ତିସ୍ଥାନ—ଧର୍ମଗ୍ରନ୍ଥ ଷ୍ଟୋର

ପରିଚାଳକ—ଶ୍ରୀ ବିଦ୍ୟାଧର ସାହୁ

ଅଲିଶାବଜାର, କଟକ-୨

ଫୋନ୍ ନଂ-୬୦୩୨୯୬

ମୂଲ୍ୟ—ତିନିଟଙ୍କା ମାତ୍ର

ବାଟଓଷା କଥା

ଜୟ ତୁ ଜୟ ଜଗନ୍ନାଥ । ଜୟ ତୁ କମଳା ରମଣ ॥
ରାଧାରମଣ ବାସୁଦେବ । ଖଣ୍ଡିଲ ବାସୁଦେବ ଟେକ ॥
ରୂପରେ ବଢ଼ ଗୋପପୁରେ । ଜନମି କଂସ ବନ୍ଦୀଘରେ ॥
ଅଶେଷ ମହିମା ତୋହର । କେ କଣଟାରେ ତା ଗୋଚର ॥
ନାହିଁ ତୋହର ଆଦ୍ୟଅନ୍ତ । ତେଣୁ ତୁ ବୋଲାଉ ଅନନ୍ତ ॥
ସକଳ ସୃଷ୍ଟି ହର୍ତ୍ତାକର୍ତ୍ତା । ସକଳ ଜନ ସୁଖଦାତା ॥
ସକଳ ତୋହର ଭିଆଣ । ତୋ ବିନୁ କିଛି ନାହିଁ ଆନ ॥
ତେତିଶ କୋଟି ଦେବଗଣ । ତୋଠାରୁ ହୋଇଲେ ଜନମ ॥
ଆଜ୍ଞା ପାଇଣ ଯେ ଯାହାରେ । ସୃଷ୍ଟିର ଅଧିକାରୀ ହେଲେ ॥
ଯମ ରାଜା ଯେ ସୂର୍ଯ୍ୟ ସୁତ । ସମସ୍ତେ ତାହାର ଆୟତ୍ତ ॥
ମରଣକାଳେ ଧରିନେଇ । ନିଷ୍ଠୁର ପ୍ରହାର କରଇ ॥
ତତଲା ତେଲ ଚରୁ କଣ୍ଠେ । ଢାଳଇ ଅତି କ୍ରୋଧମନେ ॥
ଅସଣ ଦୋବୃଣୀ ଯେତେ । ଶିମିଳ ଗଛରେ ଟଙ୍ଗଇ ॥
ବଜ୍ର କଙ୍କଡ଼ା ନାଗମାନେ । କାମୁଡ଼ୁ ଥାନ୍ତି ଅନୁକ୍ଷଣେ ॥
ଅଶେଷ ଯନ୍ତ୍ରଣା ବହଇ । ଏ କଷ୍ଟରୁ ଆଉ କଷ୍ଟ ନାହିଁ ॥
ଏମନ୍ତ ଦେଖି ନାରାୟଣ । ବିଚାର କଲେ ମନେ ମନେ ॥
ଯେ ବ୍ରତେ ଯମର ସନ୍ତୋଷ । ସେ ବ୍ରତ କରିବ ପ୍ରକାଶ ॥
ଯମ ସନ୍ତୋଷେ ସବୁ ଭଲ । ନୋହିଲେ ଜଳନ୍ତା ଅନଳ ॥
ଯାବତ ଓଷା ବାରବ୍ରତ । ସକଳ ଯାହାଙ୍କର କୃତ ॥
ସେ କଲେ ଏ ପୂଜା ଭିଆଣ । ବାଟଓଷାଟି ଯାର ନାମ ॥

ବ୍ରତକୁ ରଚି ବନମାଳୀ । ପ୍ରକାଶ ପାଇଁ ମନେ ଭାଳି ॥
ଯାହାର ମହିମା ଅନନ୍ତ । ତାକୁ କି ଏହା ବଳବନ୍ତ ॥
ଏମନ୍ତ ଗଳ୍ପ କହୁଁ ଧନ । ଦେଖ ବିଧାତା ବିଧିମାନ ॥
ପାଟଳପୁରରେ ବ୍ରାହ୍ମଣ । ଥିଲା ସେ ଏକଇ ନିର୍ଦ୍ଧନ ॥
ଜନ୍ମିଲେ ତାର ସାତସୁତ । ସମସ୍ତେ ହୋଇଲେ ନିହତ ॥
ବ୍ରାହ୍ମଣ ମନସ୍ତାପ ପାଇ । ବିଷ୍ଣୁଙ୍କୁ ସେବା କଲା ଯାଇ ॥
ତାର ସେବାରେ ହୋଇ ବଶ । ବିଷ୍ଣୁ ମିଳିଲେ ତାର ପାଶ ॥
ସ୍ୱପ୍ନେ କହନ୍ତି ଦାମୋଦର । ବ୍ରାହ୍ମଣ ଚିନ୍ତା ଦୂର କର ॥
କହ ତୋ ପତ୍ନୀକି ତୁରିତ । ଆଚରୁ ବାଟଓଷା ବ୍ରତ ॥
ଏଥି ସନ୍ତୋଷ ଯନୁନାହା । କରିବେ ତୋହଠାରେ ଦୟା ॥
ମାଘମ ସର କୃଷ୍ଣପକ୍ଷ । ଅଟଇ ଏହି ଓଷା ମୋକ୍ଷ ॥
ପଣ୍ଡ୍ର ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ହେବ ଗତ । ତୃତୀୟ ନବମ ସପତ ॥
ଏ ତିନ ଦିନଟି ପ୍ରଧାନ । ଓଷା କରିବାର ବିଧାନ ॥
ନାରୀମାନଙ୍କର ଏ ମତ । ଅତି ନିଷ୍ଠୁରେ ଏହି ବ୍ରତ ॥
ଯେବଣ ପାଷରେ କରିବ । ଧାନକୁ ତହିଁରେ ମାପିବ ॥
ସେହି ଧାନରେ ଚୂନା କୁଟି । ସାରିବ ସବୁ ବଟାବଟି ॥
ଘିତରେ ନଇବେଦ୍ୟ ପାକ । କରିବ ନିଷ୍ଠାପରେ ପାକ ॥
କୁଷ କୁଣ୍ଡାକୁ ଜଳେ ନେଇ । ଦେଇଣ ଆସିବ ଢାଳେଇ ॥
ଯେତେକ ଦ୍ରବ୍ୟ କରିଥିବ । ସକଳ ପୂଜିବାକୁ ନେବ ॥
କେବେ ନ ରଖିବଟି ଶେଷ । ରଖିଲେ ଯମ ଅସନ୍ତୋଷ ॥
ଆଖୁ କଦଳୀ ମୂଳା ପୁଣ । କୁଙ୍କୁଡ଼ି ମଧ୍ୟରେ ଥୋଇଣ ॥
ଛଳକୁ ନଇବେଦ୍ୟ ଥୋଇ । ବଟରମୂଳରେ ଯୋଡ଼ାଇ ।
ଚନ୍ଦନ ସିନ୍ଦୂର କଜ୍ଜ୍ୱଳ । ଝୁଣା ଗୁଗୁଳ ଫୁଲ ମାଳ ॥
ହସ୍ତରେ ଘେନ ପାପାବଳୀ । ଚଳିବ ଦେଇ ହୁଳହୁଳି ॥
ଉତ୍ତମ ବାସ ପିନ୍ଧିକରି । ପୂଜା ସାମଗ୍ରୀମାନ ଧରି ॥

ଯମରାଜାଙ୍କୁ ମନେ ଚିନ୍ତି । ଚଳିବ ହୋଇ ହୃଷ୍ଟମତି ।
ବନସ୍ତ ମଧ୍ୟରେ ପଶିବ । ଯହିଁ ସୁରମ୍ୟ ସ୍ଥାନ ହେବ ।
ଆଗହୁଁ ସ୍ଥାନ ଲିପି ପୋଛି । ଗର୍ତ୍ତ ଖୋଳିଣ ଥିବ ବାଛି ।
ଫୁଲ ଚନ୍ଦନରେ ମଣ୍ଡିତ । କଜ୍ଜ୍ୱଳ ସିନ୍ଦୂର ସହିତ ।
ଗର୍ତ୍ତର ଚଉପାଶେ ନାରୀ । ବସିବେ ସମସ୍ତ ଆବୋରି ।
ଏମନ୍ତ ଯେତେକ ବିଧାନ । କହିଲେ ସବୁ ନାରାୟଣ ।
ସକଳ କଥା ଗଲେ କହି । ବ୍ରାହ୍ମଣ ଉଠିଲା ଚିଆଇଁ ।
ଘରଣୀ ଆଗରେ କହିଲା । ଶୁଣି ସେ ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲା ।
ପଞ୍ଚୁ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ତନନଦନେ । ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ହରଷିତ ମନେ ।
ସୁତା ଯା କାଟି ରଖିଥିଲା । ପତି ସମୀପେ ନେଇ ଦେଲା ।
ଗାମୁଛା କାନରେ ବାନ୍ଧିଣ । ହାଟକୁ ଚଳିଲା ବ୍ରାହ୍ମଣ ।
କଉଡ଼ି ଦରପଣ ଦେଲା । ଓଷା ସାମଗ୍ରୀ କ୍ରୟ କଲା ।
ଓଷା ସାମଗ୍ରୀ ସଜକରି । ଗୃହକୁ ଆସିଲା ସେ ଫେରି ।
ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ବାଟ ଚାହିଁଥିଲା । ଆନନ୍ଦେ ଫିଟାଇ ରଖିଲା ।
ନଦୀକୁ ଯାଇ ସ୍ନାନ ସାରି । ନିର୍ଜନେ ବସିଲା ସୁନ୍ଦରୀ ।
ନାନା ପ୍ରକାର ପିଠାକଲା । ଗନ୍ଧ ଚନ୍ଦନ ସଜାଡ଼ିଲା ।
ଏମନ୍ତ କହୁ କହୁ ନାରୀ । ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲା ତମିରି ।
ଓଷା ସାମଗ୍ରୀ ସଜକରି । ଝୁଙ୍କୁଡ଼ା ଗୋଟିକରେ ଭରି ।
ଅବଳା କରି ପାଞ୍ଚସାତ । ବନସ୍ତେ ମିଳିଲା ତୁରିତ ।
ଯଥା ବିଧାନେ ଓଷା ସାରି । ବରଜମୂଳରେ ପହଁରି ।
ପୂର୍ବ ମନାସି ବ୍ରତ କଲା । ଯମର ସୁଦୟା ହୋଇଲା ।
ଆନନ୍ଦେ ଗୃହକୁ ଅଇଲା । ଓଷା ପ୍ରସାଦ ସର୍ବେ ଦେଲା ।
ଏମନ୍ତେ କେତେଦିନ ଗଲା । ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ସୁତ ପ୍ରସବିଲା ।
ଗୋଟିକ ପରେ ଗୋଟି ଗୋଟି । ଏମନ୍ତେ ହେଲେ ସାତଗୋଟି ।
ସର୍ବେ ହୋଇଲେ ବିଦ୍ୟମାନ । ମହାସୁଖରେ ନେଲେ ଦିନ ।

ଏଥିଉତ୍ତାରୁ ଗ୍ରାମ ବାଳୀ | ସମସ୍ତେ ଓଷା କଲେ ମିଳି ||
ଏ ଅନ୍ତେ ମହିମା ଯମର | ପ୍ରକାଶ ହେଲା ଯେ ପ୍ରକାର ||
ସମସ୍ତେ ଶାନ୍ତ କଲେ ଚିତ୍ତ | ଶୁଣ ଏ ଓଷାର ବୃତ୍ତାନ୍ତ ||
କୋଶଳ ଦେଶର ରାଜନ | ନାମ ଅଟଇ ସୁଦର୍ଶନ ||
ଅତି ଦୟାଳୁ ରାଜା ସେହୁ | ପରଜା ଗୁହାରି ଶୁଣଇ ||
ସମସ୍ତେ ମିତ୍ର ଶତ୍ରୁ ନାହିଁ | ଅତି ସୁଖରେ ଦିନ ଯାଇ ||
ପତ୍ନୀର ନାମ ଲୀଳାବତୀ | ସର୍ବ ବିଷୟେ ସୁଖମତି ||
ଏକା ଅପୁତ୍ର ହେତୁ ରାଜା | ସର୍ବଦା କରେ ଦେବ ପୂଜା ||
ଦୁଃଖରେ ଥାନ୍ତି ବେନି ପ୍ରାଣୀ | ଚାତକ ଯଥା ମେଘପାଣି ||
ଏକ ଦିନରେ ସଭା କରି | ବ୍ରାହ୍ମଣ ଜଉତିଷ ବରି ||
ପୁତ୍ର ହୋଇବ କି ପ୍ରକାରେ | ସମସ୍ତେ ଅଛନ୍ତି ଚିନ୍ତାରେ ||
ରଜନୀ ଅଛି ଅର୍ଦ୍ଧ ହୋଇ | ବାଟ ଅବାଟ ନ ଦିଶଇ ||
ଦଇବେ ବାଟଓଷା ଆସି | ହୋଇଛି ସେହିଦିନ ନିଶି ||
ବନସ୍ତେ ନାଗମାନେ ମିଳି | ଦେଉ ଅଛନ୍ତି ହୁଳହୁଳି ||
ଶୋଇଲେ ପଣବାଣମାନେ | ବୋଲନ୍ତି ମଧୁର ବଚନେ ||
ଦାସୀଏ ପଚାରନ୍ତି ଭାଷ | ଏ ଓଷା ନାମ ଅଟେ କିସ ||
ସର୍ବେ କହନ୍ତି ତୁଣ୍ଡି ହୋଇ | ଯମରାଜାଙ୍କ ଓଷା ଏହି ||
ଏହାକୁ ଯେ ଜନ କରଇ | ଅପୁତ୍ରି ଦୋଷ ଖଣ୍ଡ ଯାଇ ||
ଏଥି ସନ୍ତୋଷ ଜମୁପତି | ଆନନ୍ଦେ ପୁତ୍ର ବର ଦ୍ୟନ୍ତି ||
ଶୁଣି ଏମନ୍ତ ଦାସୀମାନେ | ବୋଲନ୍ତି ମଧୁର ବଚନେ ||
ଆମ୍ଭର ରାଜା ଅପୁତ୍ରିକ | ତେଣୁ ତାଙ୍କର ମନ ଦୁଃଖ ||
ନାଗଏ ଅନୁଗ୍ରହ କର | ରାଜାଙ୍କୁ ଦିଅ ପୁତ୍ର ବର ||
ଶୁଣି ଏମନ୍ତ ନାଗଗଣ | ପ୍ରସାଦ ଦେଲେ ତତକ୍ଷଣ ||
ବୋଇଲେ ଏହା ନେଇଯିବ | ରାଣୀଙ୍କ ହସ୍ତେ ସମର୍ପିବ ||
ମନରେ ଓଷା ମନାସିବେ | ଆନନ୍ଦେ ପ୍ରସାଦ ପାଇବେ ||

ହୋଇଲେ ତାଂକର ତନୟ । ଏ ଓଷା କରିବେ ନିଶ୍ଚୟ ॥
ଏମନ୍ତ ଶୁଣି ଦାସୀଗଣ । ଆନନ୍ଦେ କରିଲେ ଗମନ ॥
ରାଜାଙ୍କୁ ସତ୍ୱରେ ଜଣାଇ । ରାଣୀଂକ ପାଶେ ଦେଲେ ନେଇ ॥
ଶୁଣି ଏମନ୍ତ ଲୀଳାବତୀ । ଦରିଦ୍ର ପାଇଲା ସମ୍ପତ୍ତି ॥
ଷୁଭକ ଦେଖିଲା କି ଧନ । ଅନ୍ଧ ପାଇଲା ଚକ୍ଷୁଦାନ ॥
ସଂକଳ୍ପ ଦୃଢ଼ଚିତ୍ତେ । ଓଷା କରିବ ପୁତ୍ର ହେଲେ ॥
ପ୍ରସାଦ ପାଇ ହୃଷ୍ଟ ଚିତ୍ତେ । ଏମନ୍ତ ଗଲା ଦିନ କେତେ ॥
ରାଣୀଂକ ଗର୍ଭ ସଞ୍ଚରିଲା । ଚନ୍ଦ୍ରମା ପ୍ରାୟକ ବଢ଼ିଲା ॥
ଶରୀର ହୋଇଲା ସୁବର୍ଣ୍ଣ । ହାଇ ଉଠଇ ଘନ ଘନ ॥
ପୃଥୁଳ ହେଲା ସିଂହ କଟୀ । ଖସିଲା ଖୋସା ପିନ୍ଧା ଶାଟୀ ॥
ଭାରି ହୋଇଲା ଅଳଂକାର । ଆହାରେ ଜନ୍ମିଲା ବିକାର ॥
ସୁପାନ୍ତ ଶେଯ ତ୍ୟାଗ କରି । ଶୋଇଲେ ଧରଣୀ ଉପରି ॥
ଏମନ୍ତେ ଯେତେକ ଲକ୍ଷଣ । ସକଳ ହୋଇଲା ପୂରଣ ॥
କ୍ରମେ ଦଶମାସ ହୋଇଲା । ରାଣୀ ଯେ ପୁତ୍ର ପ୍ରସବିଲା ॥
ରାଜା ଆନନ୍ଦ କଥା ଶୁଣି । ନନ୍ଦର ଘରେ ବେଣୁ ପାଣି ॥
ହୋଇଲା ହାଟ ଭୂଠ ଜର । ମଣ୍ଡନ ହୋଇଲା ନଗର ॥
ସୁବର୍ଣ୍ଣ କୁଣ୍ଡ ବସେ ଦ୍ୱାରେ । ଶ୍ୱେତ ପତାକା ଶିଖରରେ ॥
ଭାଟମାନଂକ ସ୍ତୁତିଗାନ । ବ୍ରାହ୍ମଣମାନଂକ କଲ୍ୟାଣ ॥
ଧ୍ୱନିରେ କମ୍ପିଲା ସେ ଦେଶ । ସକଳ ଜନଂକ ଉଲ୍ଲାସ ॥
ହୋଇଲା ବସ୍ତ୍ର ବିତରଣ । ସୁବର୍ଣ୍ଣ ରୌପ୍ୟ ଆଦି ଧନ ॥
ଯେତେ ସେ ଧନ ଦେଲେ ଆଣି । କେ ତାହା କହିବ ବଖାଣି ॥
ପଞ୍ଚମ ଦିନେ ପଞ୍ଚୁଆତି । ଷଷ୍ଠ ଦିନରେ କଲେ ଷଷ୍ଠୀ ॥
ସପ୍ତମ ଦିନେ ଉଠିଆରି । ବିଧି ବିଧାନ ମତେ କରି ॥
ଏକବିଂଶତି ଦିନେ ପୁଣ । ଭାଇ ବନ୍ଧୁଙ୍କୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ ॥
ସମସ୍ତ କରିବେ ଭୋଜନ । ଆହାରେ ତୃପ୍ତ ସର୍ବଜନ ॥

ସରିଲା ସକଳ ଉତ୍ସବ । ଘରକୁ ଚଳିଲେ ସେ ସର୍ବ ।
ଏମନ୍ତେ ଗଲା ଏକୋଇଶା । ମନରେ ନାହିଁ ଆଉ ଉଷା ॥
ପୁତ୍ରର ନାମ ବୀରସେନ । ଦେଖି ଆନନ୍ଦ ବନ୍ଧୁଜନ ॥
ଏମନ୍ତେ ପୂରିଲା ବରଷ । ଦବେଷ୍ଟି କଥା ଶୁଣି ତୋଷ ॥
ସ୍ୱଭବେ ରଜା ଭୋଳା ମନ । ସର୍ବଦା ସୁଖରେ ମଗନ ॥
ଉଷାର କଥା ନାହିଁ ମନେ । ପାଞ୍ଚ ବରଷ ହେଲା କ୍ରମେ ।
ଷଷ୍ଠ ପୂରିଣ ବୀରସେନ । ଆରମ୍ଭ କରିଲା ପଠନ ।
ପାଠଶାଳାକୁ ଯାଏ ନିତ୍ତ । ପାଠ ପଠନେ ସଦା ମତ୍ତ ॥
ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୁଶୀଳ ସେ ପୁଅ । ନ କରେ କା ସଙ୍ଗେ କନ୍ଦଳ ॥
ସାତ ବରଷ ଏହିମତ । ତେଣେ ଶୁଣନ୍ତୁ ଜନୁପତ ॥
ସେ ଉଷା ମନରେ ନକଲା । ସୁଖରେ ରାଜା ଭୋଳ ହେଲା ॥
ଯେ ହା ସଜାଣେ ଏତେ କଥା । ସେ ଗଳଲ ହେବ ଧାରଚେତା ॥
ଏମନ୍ତ ଯମରାଜା ଶୁଣି । ଅତି କୋପରେ ଗଲେ ଚଳି ॥
ପାଠ ପଢ଼ିଣ ବୀରସେନ । ଘରକୁ କରଇ ଗମନ ।
ଦେଖିଲେ ପାଶେ କେହି ନାହିଁ । ଏକାକୀ ବାଳକ ଗମଇ ॥
ବାନ୍ଧଣ ଚର୍ମ ଦଉଡ଼ିରେ । ଘରକୁ ନେଇଗଲେ ଖରେ ॥
ମାଆକୁ କହିଲେ ଏସନ । ଆଣିଛୁ ଅପୂର୍ବ ଭୋଜନ ॥
ଏହାକୁ କର ତୁ ରନ୍ଧନ । ଖାଇଲେ ତୋଷ ହେବ ମନ ॥
ମାଆ ବୋଲଇ ଯମମଣି । କ କର୍ମ କଲୁ କାହୁଁ ଆଣି ॥
କାହାର ଏକୋଇର ବଳା । କେମନ୍ତେ ତୋ ସତ ବଳିଲା ॥
ଯମଙ୍କ ଘରେ ଏହିକାଳେ । ଅତିଥି ଏକ ପ୍ରବେଶିଲେ ॥
ତା ଦେଖି ବାଳକକୁ ନେଇ । ଗମ୍ଭୀରା ଭିତରେ ଲୁଚାଇ ॥
ମାତାଙ୍କୁ ବୋଲେ ଯମରାଜ । ସତ୍ୱର କର ରନ୍ଧା କାର୍ଯ୍ୟ ॥
କଦଳୀ ବାଡ଼ରେ ପ୍ରଚୁର । ଆଣି ତିଅଣ ବେଗେ କର ॥
ଶୁଣିଣ ମାତା ବେଗେ ଚଳି । ବାଡ଼ରେ ଖୋଜନ୍ତି କଦଳୀ ॥

ତଣଫେଣିଆ କାଢ଼ ଗୁଡ଼ । ଆଣିଲେ ଢ଼ ଫେଣିଆ ଲେଡ଼ ॥
ସେକ୍ଷଣ ଯମ ହେ ହସିଲେ । ମାତାଙ୍କୁ ଡ଼ାକଣ ବୋଇଲେ ॥
କେତେ କଦଳୀ ଅବା ନାହିଁ । ଏହାକୁ ଆଣିଲ କମାଇଁ ॥
ଜନମା ବୋଇଲେ ରେ ସୁତ । ବଡ଼କୁ ନଗଲ ମୋ ହାତ ॥
ସତଟି ନ ବଳଲ ଯନ୍ତୁଁ । ଆଣିଲ ଏହାକୁ ମୁଁ ତନ୍ତୁଁ ॥
ପୁତ୍ର ବୋଲଇ ମାତା ମୋର । ଅଟଇ ତେମନ୍ତ ବେଭାର ॥
ବହୁତ ପୁଅ ଝିଅ ଯହିଁ । ତହିଁକି ସତ ନ ବଳଇ ॥
ଅଳପଠାରୁ ଆଣେ ମୁହିଁ । ତେଣୁ ମୋହର ଦୋଷ ନାହିଁ ॥
ସ୍ନାନ କରିବା ପାଇଁ ଯମ । ଗମିଲେ ଏମନ୍ତ କହିଣ ॥
ଯମର ମାଆ ଦୟା ପାଇ । ସାରସେନକୁ ଯେ କହଇ ॥
ତାହାର ପୁତ୍ର ଅଟୁ ବସ୍ରା । ତୋ'ତେ ଖାଇବ ବୋଲି ଇଚ୍ଛା ॥
ଉପାୟ କହୁଛି ମୁଁ କର । ଏଥିରୁ ହୋଇବୁ ଉଦ୍ଧାର ॥
କାଠି ଦ୍ୱିଖଣ୍ଡ ଦେନଥିଅ । ପୂଜା କରିବା ବେଳେ ପୁଅ ॥
ପୁରଇ ଛୁଙ୍କିବୁ ନାକର । ବୋଲିବ ହୁଅ ଅଛମର ॥
ତା ଶୁଣି ପୁତ୍ର ନ ଖାଇବ । ତୋତେ ନେଇଣ ଛାଡ଼ିଦେବ ॥
ଯେ ଦନ ଯମରାଜା ଦେନ । ପୁଅକୁ କରିଛୁ ବନ୍ଧନ ॥
ରାଜା ରାଣୀଙ୍କ ମନଦୁଃଖ । କାହାରି ମନେ ନାହିଁ ସୁଖ ॥
ଛୁଟିମ୍ବଯାକ ଉପବାସ । ଖୋଜନ୍ତି ବନଗିରି ଦେଶ ॥
ନାଗର ଦେଇ ଗ୍ରାମ ଗ୍ରାମ । କରନ୍ତି ଲୋକେ ଅନ୍ୱେଷଣ ॥
ପୁଅ ତ ଅଛୁ ବନ୍ଦୀଶାଳେ । କାହୁଁ ପାଇବେ ଯେତେକଲେ ॥
ଏ ଅନ୍ତେ ଓଷାଇତମାନେ । ଏକ ମନରେ ଶୁଣ କର୍ଣ୍ଣେ ॥
ମଉନ ହବେ ଶୁଣୁଣିବ । ହୁଳହୁଳ ଯେ ଦେଉଥିବ ॥
ସ୍ନାନରୁ ଯମରାଜା ଆସି । ପୂଜା କରିବା ପାଇଁ ବସି ॥
ଏମନ୍ତ ବେଳେ ସାରସେନ । ଛୁଙ୍କିଲା କାଠି ପୁରାଇଣ ॥
ସେଷାଇ ଘରେ ଯମ ମାତା । ବୋଲେ ଅଛମର ହୋଇଥା ॥

ଯମ ବୋଲଇ ହୋଇ ବ୍ୟସ୍ତ । ନ କଲ ନ କଲ ଶୋ ମାତ ॥
ଅଚ୍ଛମଚ ତୁଷ ଟୋଇଲ । ତାହାକୁ ଏମନ୍ତ କହିଲ ॥
ଯାହାକୁ ଖାଇବାର ପାଇଁ । ସାଇତି ଥୋଇଥିଲି ମୁହିଁ ॥
ତାହାକୁ କଲ ଆଚ୍ଛମର । ଆଉ କି ହୋଇବ ଆହାର ॥
ମାତା ବୋଲଇ ତାହା ଶୁଣି । ତେତେ କହିଲ ପୁତ୍ରମଣି ॥
କହନ୍ତି ତାହାକୁ ହା ଆଉ । ତୋ ପରି ପୁତ୍ର ଥାଉ ଥାଉ ॥
ଏମନ୍ତେ ଭୋଜନ ସାରିଣ । ମନରେ ପାଞ୍ଚିଲେ ଯେ ଯମ ॥
ସାରସେନକୁ ନ ମାରିବି । ନେଇଣ ଛାଡ଼ି ମୁଁ ଆସିବି ॥
ଚେତାଇଦେବି ଓଷା କଥା । ନୋହିଲେ ନେବି ଆରବାର ॥
ଏମନ୍ତେ ବେଳହିଁ ବୁଡ଼ିଲା । ଅନ୍ଧାର ଚୌଦିଗ ଘୋଟିଲା ॥
ରଜନୀ ଅର୍ଦ୍ଧ ଅନ୍ତ ହୋଇ । ଅନ୍ଧାରେ ପଥ ନ ଦିଶଇ ॥
ସାରସେନକୁ ବଧ କରେ । ବାନ୍ଧିଚି ଚର୍ମ ଦଉଡ଼ିରେ ॥
ଏମନ୍ତେ ଯେବଣ ଅଇଲେ । ରାଜାର ସିଂହଦ୍ୱାରେ ହେଲେ ॥
ବାଣ୍ଡ୍ର ବାଟରେ ସେ ନ ଯାଇ । ବାଡ଼ଆଡ଼କୁ ଗଲେ ନେଇ ॥
ଚର୍ମ ଦଉଡ଼ା ମୁକୁଳାଇ । ସାରସେନକୁ ଏହା କହି ॥
ବୋଲିବୁ ଘରେ ଏହା ଯାଇ । ଯମରାଜା ଯେ ଥିଲେ ନେଇ ॥
ନ କଲ ଯତ୍ନ ତାଙ୍କ ବ୍ରତ । ତେଣୁ ସେ ହୋଇଲେ କୁପିତ ॥
ପାଠ ପଢ଼ିଣ ଆସୁଥିଲି । ଧରି ନେଇଣ ଗଲେ ଚଳି ॥
ମାଆଙ୍କ ହେତୁରୁ ତାଙ୍କର । ପ୍ରାଣ ପାଇଲି ଏହି ଥର ॥
ଆରଥରକୁ ରକ୍ଷାନାହିଁ । ମୋତେ ଛାଡ଼ିଛନ୍ତି କହି ॥
ଏ ଆଦି ସମସ୍ତ କହିବୁ । ମାତା ପିତାଙ୍କୁ ବୁଝାଇବୁ ॥
ଯେମନ୍ତେ ମୋ ଓଷା କରିବେ । ନୋହିଲେ ଫଳ ସେ ଭୁଞ୍ଜିବ ॥
ଏମନ୍ତ ଯମଦେବ କହି । ସାରସେନକୁ ସଙ୍ଗେ ନେଇ ॥
ବାଡ଼ି ଦୁଆରେ ଛାଡ଼ିଦେଲେ । ଖଣ୍ଡେ ଦୂରରେ ଲୁଚିହେଲେ ॥
ଜୀବ ପାଇଣ ସାରସେନ । ଉଚ୍ଚରେ କରିଲା ରୋଦନ ॥

ଆଲୁଳେ ଡାକେ ମାଆ ମାଆ । ଅନାଇଥାନ୍ତି ଜନ୍ନୁନାଧା ॥
ପୁର ମଧ୍ୟରେ ଲୀଳାବତୀ । ବସିଛନ୍ତି ହୋଇ ଦୁଃଖମତି ॥
ପୋଇଲି ବସିଛନ୍ତି ଯେତେ । ଜଣେ ଶୁଣିଲା ପାଟି ବାଟେ ॥
ବୋଲଇ ପୁଅର କାନ୍ଦଣା । ଶୁଭୁଛି କାହିଁ ଶୁଣ କନା ॥
କେ ବୋଲେ ତନଧନ ହେଲା । ହଜିଛି ବୀରସେନ ବଳା ॥
କେହୁ ଖାଇଲା କି ମାଇଲା । କିଛି ତ ଜଣା ନ ପଡ଼ିଲା ॥
ସତେ ଦେଖିବୁ ଆଉ ପୁଅ । କମାଇ ତୁମେ ଏହା କହ ॥
ଏହି ରୂପରେ ଲୁହାଲୁହି । ହେଉଅଛନ୍ତି ସର୍ବେ ରହି ॥
ଏମନ୍ତ ବେଳେ ବୀରସେନ । ଉଚ୍ଚେ ଡାକିଲା ଘନ ଘନ ॥
ପୁଅ ଡାକିବା ଶବ୍ଦ ପାଇ । ଆଇଲେ ଦାସୀମାନେ ଧାଇଁ ॥
ଯେତେ ଅଛନ୍ତି ଖାପାବଳୀ । ମାତା ସଙ୍ଗତେ ସର୍ବେ ମିଳି ॥
କବାଟ ପିଟାଇଣ ଦେଲେ । ପୁଅକୁ ଦେଖି କାଖ କଲେ ॥
ଯମ ଯେ ଗଲେ ନିଜ ବାସ । ପୁଅକୁ କରନ୍ତି ଆଶ୍ୱାସ ॥
ପୁଅକୁ ଲୀଳାବତୀ ଦେଖି । କାନ୍ଦ ଚକ୍ଷୁରେ କହ ବସି ॥
କାହିଁ ତୁ ଥିଲୁ ଏତେଦିନ । ଅନ୍ଧନୟନ ଦୁଃଖୀମନ ॥
ବାରତା ପାଇଣ ସକଳ । ରାଜା ମନ୍ଦିରେ ହେଲେ ମେଳ ॥
ସମସ୍ତେ ଦେଖି ହରଷିତ । ପୁଚ୍ଛନ୍ତି ବାବୁ କହ ସତ ॥
କମାଇଁ ଚଳିଗଲୁ କାହିଁ । କହ ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ସବ ଫେଇ ॥
ବୋଲଇ ବୀରସେନ ଶୁଣି । ତୁଷି ନଥିଲି ମୁଁ ଜନନୀ ॥
ନକଲ ତୁମ୍ଭେ ବାଟଓଷା । ହୋଇଲେ ଯମରାଜା ଯୋଷା ॥
ମୋତେ ଯେନଣ ଗଲେ ବାନ୍ଧି । ସକଳ କହେ କାନ୍ଦ କାନ୍ଦ ॥
ତାଙ୍କର ମାଆ ଦୟା କଲେ । ବଞ୍ଚବା ଉପାୟ କହିଲେ ॥
ନ ମାରି ତେଣୁ ସୂର୍ଯ୍ୟସୁତ । ହୁଡ଼ି ଦେଇଣ ଗଲେ ଏଥ ॥
କହି ସେ ଅଛନ୍ତି ତୁଆରେ । ନ କଲେ ପୁଣି ନେବ ଧରେ ॥
ଏମନ୍ତ ଶୁଣି ଲୀଳାବତୀ । ଚମକପଡ଼ି ଦୁଃଖମତି ॥

ମୁଁ ଚଣ୍ଡାଳୁଣୀ କଷ୍ଟ କଲି । ଯମଦେବଙ୍କ ଓଷା ଭୁଲି ॥
ସୁଅଙ୍କୁ ଦେଲି ଏତେ ଦୁଃଖ । ଅନେକ ହୋଇଲେ ବିମୁଖ ॥
ନବମ ଦିନ ଓଷା ବିଧି । ଯୋଗେ ପଡ଼ିଛୁ ଆଉ ନାହିଁ ॥
ଦାସୀଏ କଲେ ଓଷା ବିଧି । ଆଖୁ କଦଳୀ ଦ୍ରବ୍ୟ ଆଦି ॥
ଗନ୍ଧ ଚନ୍ଦନ ଫୁଲମାଳ । ଗୁଗୁଳ ସିନ୍ଦୁର କଜ୍ୱଳ ॥
ଯେତେକ ଲୋଡ଼ା ଦ୍ରବ୍ୟମାନ । କ୍ଷଣକେ ହେଲା ସମ୍ପାଦନ ॥
ଶୁଙ୍ଖୁଡ଼ି ଆଦି ସଜକରି । ବାହାରି ହେଲେ ସର୍ବନାରୀ ॥
ବନସ୍ତ ମଧ୍ୟରେ ମିଳିଲେ । ଆନନ୍ଦେ ହୁଳହୁଳି ଦେଲେ ॥
ଖନନ କରି ଗର୍ତ୍ତ ଦୁଇ । ଗନ୍ଧ ଚନ୍ଦନ ଛେରା ଦେଇ ॥
ବିଧି ବିଧାନ ସବୁ କଲେ । ବଜ୍ରମୂଳରେ ପହଁରିଲେ ॥
ଆନନ୍ଦେ ଦେଇ ହୁଳହୁଳି । ଯେ ଯା ମନ୍ଦିରେ ଗଲେ ଚଳି ॥
ଏତେ ମହିମା ଏ ଓଷାର । ଯେ କରେ ଶରଧା ମନର ॥
ଯେ କରେ ହୋଇ ନିଷ୍ଠାବ୍ରତ । ଅପୁତ୍ରୀ ହେଲେ ହୁଏ ପୁତ୍ର ॥
ନିର୍ଦ୍ଧନ ହୁଏ ଧନବାନ । ଜନ୍ମାନ୍ଧ ପାଇବ ନୟନ ।
ଏମନ୍ତ ଅଟେ ବାଟଓଷା । ଯେକରେ ପାଲଟେ ତା ଦଶା ॥
ଯମର ଜ୍ୱାଳା ନ ଲାଗଇ । ମହାସୁଖରେ ଦିନ ଯାଇ ॥
ସୁବର୍ଣ୍ଣବାଣ୍ଟି ଅମଳନ । ରହିବ ଥିବ ଦିନୁ ଦିନ ॥
କହିବା ଲୋକକୁ ଶୀତଳ । ସମସ୍ତ ଦେବ କରି ଠୁଳ ॥
ଓଷା ବଡ଼ାଇ ଗୃହେ ପିଠା । ଆନନ୍ଦେ ହୁଳହୁଳି ଦେବ ॥
ଭାଇ ବନ୍ଧୁଙ୍କୁ ବାଣ୍ଟି ଦେବ । ଆପଣେ ସନ୍ତୋଷେ ଭୁଞ୍ଜିବ ।
ଯେ ଏହା କରେ ଉପହାସ । ତାହାର ବଂଶ ହୁଏ ନାଶ ॥
କୃଷ୍ଣ ଚରଣେ ମୋର ଆଶ । କହଇ ଗୋପୀନାଥ ଦାସ ॥

ସମାପ୍ତ

* * *

ବାରମାସ ଗୀତ

[ରାଗ—ଗଡ଼ମାଳଆ]

ଆଦ୍ୟ ମାର୍ଗଶିର ମାସେ ବସି ବରବର୍ଣ୍ଣୀ । କାନ୍ତ ଗୁଣ ଗୁଣି ଦୁଃଖ କଟାଇ ରଜନୀ ଯେ । ଆହା କାନ୍ତ । ଅନାଥୀକୁ କଲେଟ ଅନାଥ ଯେ । ୧ ।

ପୁଷମାସ ଘନଜାଡ଼େ ଥିଲେ ମୋର ପାଶ । କୋଡ଼କେ ଆଲିଙ୍ଗ ତାଙ୍କୁ ହରନ୍ତ ମାନସ ଯେ । ଖଧି ଗ୍ରଙ୍ଗି । ବଗ୍ରଙ୍ଗ ହୋଇନ୍ତି ଅଙ୍ଗି ରଙ୍ଗୀ ଯେ । ୨ ।

ମାଘମାସେ ଆସିବାକୁ କଣ୍ଠ କରିଥିଲେ । ଏତେଦିନ ହେଲା କାନ୍ତ ଫେରି ନ ଅଇଲେ ଯେ । ମଲ୍ଲୀଫୁଲ । ଶଯ୍ୟାରେ ସାଜିବା ମୋ ବିଫଳ ଯେ ।୩।

ଫାଲଗୁନ ମାସେ ହରି ଦୋଳଯାତ୍ରା ଦିନ । କାନ୍ତଥିଲେ ଫିଙ୍ଗିଥାନ୍ତି ନାନାବର୍ଣ୍ଣ ବନ ଯେ । ପିଚକାରୀ । ଅଧରେ ଦିଅନ୍ତ ଅଙ୍ଗଭରି ଯେ ।

ଚଇତ୍ର ମାସରେ କଥା ଫୁଟଇ ମଧୁର । କାନ୍ତ ଥିଲେ ଖାଇଥାନ୍ତେ କଥାର ଖଇର ଯେ । ମୁଖବାସ । ପ୍ରକାଶନ୍ତେ ହରଷ ମାନସ ଯେ ।୫।

ବୈଶାଖ ମାସେ ଚନ୍ଦନ ଯାତ୍ରା ଯେ ହୁଅଇ । ଚନ୍ଦନ କର୍ପୂର ଗୋଳ ପତି ଅଙ୍ଗେ ଦେଇ ଯେ । ଭ୍ରମୁଥାନ୍ତ । ଯାତ୍ରା ଦେଖିବାକୁ ସର୍ବ ରାତି ଯେ ।୬।

ଜ୍ୟେଷ୍ଠମାସେ ଜଗନ୍ନାଥ ଦେବଙ୍କର ସ୍ନାନ୍ । ପତି ସହ ଦେବତାଙ୍କୁ କରନ୍ତ ଦର୍ଶନ ଯେ । ସଞ୍ଜୁ ଫୁଲ । ଖଙ୍ଗି ଖଧି କଲବ ନିଷ୍ଫଳ ଯେ ।୭।

ଆଷାଢ଼ମାସେ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଶ୍ରୀଗୁଣ୍ଡିଚ୍ଚ ଯାତ । କେତେ ଦୁଃଖ ଘଟେ ସ୍ୱର୍ଗ ମନ ପୁଲକତ ଯେ ବମିହୀନ । କନ୍ଧୁଲ ମେଣ୍ଟାଇବ କେ ଜନ ଯେ ।୮।

ଶ୍ରାବଣମାସେ ବରଷଇ ମୂଷଳର ଧାର । ବଦ୍ୟୁତ ଚମକ ଦେଖି ଥରଇ ଅନ୍ତର ଯେ । କେଉଁପଣ । କାଟୁଥିବେ ପଳ ବଖ୍ୟବଶ ଯେ । ୯ ।

ଭାଦ୍ରବ ମାସରେ ପଡ଼େ ହରିଙ୍କ ଜନମ । ନନ୍ଦଘରେ ଯେସନ ଦଉଳେ ନରୋତ୍ତମ ଯେ । ଉପବାସ । କାଷ୍ଟା କରିଥାନ୍ତ ଏ ଦିବସ ଯେ । ୧୦ ॥

ଆଶ୍ୱିନ ମାସରେ ମହାମାୟୀ ଜନ୍ମ ପୂଜା । ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ବଳ ଆଣି ଯୋଗାବନ୍ତ ରଜା ଯେ । ପଡ଼ଥିଲେ । ସଜଭାଗ୍ୟ ମଣିଥାନ୍ତ ଭଲେ ଯେ । ୧୧ ।

କାର୍ତ୍ତିକ ମାସରେ ପଡ଼େ କୁମାର ପୂର୍ଣ୍ଣିମା । ଚନ୍ଦ୍ର କରଣରେ ବସି ପାଶେ ମୋର ସ୍ୱାମୀ ଯେ । ଯୁଆଖେଳ । ଖେଳଥାନ୍ତେ କାନ୍ତ ହୋଇ ଭୋଳ ଯେ । ୧୨ ।

ବାରମାସେ ବାରଚଳା ଖଞ୍ଜିଲ ଦଇବ । କ ବୁଦ୍ଧି କରିବ କନ୍ତୁ ନ ଲଗେ ସମ୍ଭବ ଯେ । ବୁଦ୍ଧିହୀନ । କହେ ଦାସ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ନାରାୟଣ ଯେ । ୧୩ ।

—✱—

ସମାପ୍ତ

ମୁଦ୍ରଣ-ରତ୍ନକାନ୍ତ ପ୍ରିଣ୍ଟର୍ସ, କାଫଲା ବଜାର, କଟକ-୨

ବିଜ୍ଞାପନ

'ଶ୍ରୀମଦ୍ ଭାଗବତ ସୃଷ୍ଟି କର୍ତ୍ତାଙ୍କ ମୁଖ ନିଃସୃତ ବାଣୀ ହେତୁ ଏହା ଅଷ୍ଟାଦଶ ପୁରାଣ ମଧ୍ୟରେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଗ୍ରନ୍ଥ ରୂପେ ପରିଗଣିତ । ଏଣୁ ଏହି ଗ୍ରନ୍ଥ ଘରେ, ଘରେ ଏବଂ ଦେବାଦେବୀ ମନ୍ଦିର ମାନଙ୍କରେ ପୂଜା ହେଉଛି ତଥା ପାଠ ମଧ ହେଉଛି । କିନ୍ତୁ ଏହି ଭାଗବତ ୧୩ ଖଣ୍ଡବହି ହେତୁ ତହିଁରୁ ସାର ବା ତା'ର ମାହାତ୍ମ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ କରିବା ବହୁ କଷ୍ଟ ସାଧ୍ୟ । ଏଣୁ ଲୋକଲୋଚନକୁ ଆଣିବା ନିମିତ୍ତ ମହର୍ଷି ବ୍ୟାସଦେବଙ୍କ ପ୍ରଣୀତ ସଂସ୍କୃତ ଶ୍ଳୋକର ଅନୁବାଦ ସହ 'ଭାଗବତ ମାହାତ୍ମ୍ୟ' ପୁସ୍ତକ ଖଣ୍ଡ ପାଠକଲେ ଭକ୍ତ ତେରଖଣ୍ଡ ଭାଗବତ ପଢିବାର ମାହାତ୍ମ୍ୟ ଅଚିରେ ଲାଭ କରିପାରିବେ । ଏହା ବ୍ୟତିତ ଭକ୍ତ ଭାଗବତ ମାହାତ୍ମ୍ୟ ବହିଟି ପାଠକଲେ ସେଥିରୁ ପାଇବେ ଚତୁଃଶ୍ଳୋକୀ ଭାଗବତ, ଭଗବାନଙ୍କ ମୁଖରୁ ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କ ପ୍ରତି କଥିତ ଶ୍ରୀମଦ ଭାଗବତ ମାହାତ୍ମ୍ୟ, ଦେବର୍ଷି ନାରଦଙ୍କ ଭକ୍ତିସହ ଭେଟ, ଭକ୍ତିର କଷ୍ଟ ନିବୃତ୍ତିପାଇଁ ନାରଦଙ୍କ ଉଦ୍ୟୋଗ, ଗୋକର୍ଣ୍ଣ ଉପାଖ୍ୟାନ, ଧୁନ୍ଧୁକାରୀ ସହିତ ଶରୀର ପ୍ରାପ୍ତ ଓ ତହିଁରୁ ଉଦ୍ଧାର ତଥା ଶ୍ରୀମଦ୍ ଭାଗବତ ସପ୍ତାହ ଯଜ୍ଞର ବିଧି ।

ଏତଦ୍‌ବ୍ୟତୀତ ବେଦ, ବେଦାନ୍ତ, ଉପନିଷଦ, ଓଷା, ବାର, ବ୍ରତ, ସମସ୍ତ ପ୍ରକାର ପୁରାଣ, ଗଳ୍ପ, ନାଟକ, ପଞ୍ଜିକା, କ୍ୟାଲେଣ୍ଡର ସହ କୋମଳମତି ଶିଶୁମାନଙ୍କ ବିଦ୍ୟାରମ୍ଭ ପାଇଁ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ଅକ୍ଷର ଶିକ୍ଷାବହି ନିମ୍ନ ଠିକଣାରେ ପତ୍ରାଳାପ କଲେ ସୁବିଧା ଦରରେ ପାଇପାରିବେ । ପ୍ରକାଶ ପାଇଲା ବୃହତ୍ ଜ୍ୟୋତିଷ ସାର୍ବ ପାରାଶର, ହୋରା ମୂଲ୍ୟ-୧୫୦ ଟଙ୍କା

ଠିକଣା

ମେସର୍ସ - ଧର୍ମଗ୍ରନ୍ଥ ଷ୍ଟୋର

ପରିଚାଳକ - ଶ୍ରୀ ବିଦ୍ୟାଧର ସାହୁ

ଅଲିଶାବଜାର, କଟକ - ୨

ଫୋନ୍ ନଂ ୬୦୩୨୯୬

ଡି.ଟି.ପି- ଗଣେଶ ଡି.ଟି.ପି ସେଣ୍ଟର, ଚାନ୍ଦିବଜାର, କଟକ-୧